

‘rangen’, ‘standen’ en ‘klassen’ door elkaar. Zij suggereert dat men in 1781 al vermoedde dat Van der Capellen de auteur was van *Aan het Volk van Nederland*, maar zelfs diens ergste vijanden hadden daar toen en later geen flauw idee van (zie M. de Jong Hzn, *Joan Derk van der Capellen* (1921) 391). Uiteraard ontbreekt bij Coppens het uitgemolken verhaaltje niet dat koning Lodewijk Napoleon zich ‘konijn van Olland’ noemde. Maar waar een goede popularisator als J. de Rek (zie *Koningen, kabinetten en klompenvolk* (1e druk, 1975) 112) nog schrijft: ‘Het verhaal gaat dat hij [Lodewijk Napoleon] het woord ‘koning’ hardnekkig op z’n frans bleef uitspreken ...’, is er bij Coppens geen plaats voor dat soort subtiliteiten. Bij haar noemt Lodewijk zich nota bene al in zijn allereerste toespraak, dus nog voordat hij ook maar één les Nederlands had gehad, ‘uw konijn.’ Aan zulke trekjes herken je het verschil tussen een verantwoorde popularisatie en onverantwoord populairderig schmieren.

Dat de prins van Oranje bij Coppens nog immer ‘de held van Waterloo’ is, behoeft dan ook niet meer te verbazen. Aan ontmythologisering en geschiedwetenschappelijke relativering heeft deze schrijfster geen boodschap, zeker niet waar het de Oranjes betreft en allen die in hoogheid zijn gezeten.

Het dagboekgedeelte van Marie Cornélie is best lezenswaardig: het schetst een duidelijk beeld van de glans en de schittering, en ook van de leegheid van het hofleven. Doch bijna alles wat Thera Coppens daaraan heeft toegevoegd, is in handboeken en zelfs in goede popularisaties beter en historisch meer verantwoord beschreven.

Han C. Vrielink

K. Huyssen van Kattendijke-Frank, ed., *Met prins Hendrik naar de Oost. De reis van W. J. C. Huyssen van Kattendijke naar Nederlands-Indië 1836-1838* (Werken uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging CII; Zutphen: Walburg pers, 2004, 374 blz., €29,95, ISBN 90 5730 271 3).

Deze publicatie dankt haar ontstaan aan het simpele feit dat de bezorgster van deze uitgave met een computer wilde leren omgaan. Het aanvankelijke oefenmateriaal, het transcriberen van het in een zinken kistje in de familie bewaarde journaal van Willem Johan Cornelis ridder Huyssen van Kattendijke, leidde uiteindelijk tot deze publicatie. In de inleiding (13-76) geeft Katrientje Huyssen van Kattendijke-Frank uitgebreide informatie over de levensloop en carrières van zowel prins Hendrik, Huyssen van Kattendijke als Pieter Arriëns, mentor en gouverneur van de prins en tevens commandant van Zr. Ms. fregat *Bellona*. Ook is er aandacht voor Nederlands-Indië tussen 1808 en 1837, de reis, het verblijf in de kolonie en de terugreis.

Zowel de inleiding als het journaal van Huyssen van Kattendijke zijn door de bezorgster, die zich voor deze publicatie in de maritieme en koloniale geschiedenis van Nederland heeft verdiept, van een indrukwekkend aantal noten (230 + 551) voorzien. Deze aanvullende informatie, afkomstig uit onder meer brieven, een dagboek en twee door Pieter Arriëns tijdens de reis bijgehouden journalen, geven de publicatie een toegevoegde waarde. Dit geldt eveneens voor de in de uitgave opgenomen brieven, die tijdens de reis door prins Hendrik, voornamelijk aan zijn ouders, de prins van Oranje en Anna Pavlovna, zijn geschreven.

Op 17 oktober 1836 begon de *Bellona* aan zijn bijna twee jaar durende reis. Belangrijkste personage op het fregat was de kleinzoon van Koning Willem I, prins Hendrik, luitenant-ter-zee tweede klasse, voor wie de reis de afsluiting van zijn opleiding tot marineofficier betekende. Adelborst Huyssen van Kattendijke maakte de reis mee en schreef een verslag hiervan.

Op het verloop van de zeereis en het leven aan boord gaat hij nauwelijks in, maar zodra een haven in zicht komt, pakt hij pen en papier. Hij beschrijft uitvoerig en gedetailleerd wat hij heeft gezien, wie hij heeft ontmoet en wat hij heeft bezocht. Uit de uitgebreide informatie die hij over de door hem, veelal in gezelschap van de prins, te voet, te paard, per rijtuig, draagstoel, vlot of sloep gemaakte tochten geeft, blijkt ook, dat hij zich in land, volk, natuur en cultuur, gewoonten en gebruiken van de landen en gebieden die het schip op zijn reis heeft aangedaan terdege heeft verdiept.

Uit het door de jonge adelborst bijgehouden journaal valt op te maken, dat de steeds terugkerende ceremoniën en plichtplegingen het lichamelijk en geestelijk uithoudingsvermogen van de regelmatig door heimwee geplaagde prins Hendrik danig op de proef stelden. Dat de prins zich door Arriëns, die zelden van zijn zijde week, soms geremd voelde, blijkt uit de door Huyssen van Kattendijke gemaakte opmerking, dat wanneer Arriëns onverwacht afwezig was 'de prins alsdan veel vrolijker en vrijer in zijne manieren was dan anders.' (199)

Waar hij zich ook bevond, in Rio de Janeiro, op Java, de Molukken, Singapore, Calcutta of Kaap de Goede Hoop, Huyssen van Kattendijke genoot intens van alle ontvangsten, diners, ontmoetingen en bals met of zonder 'mooye meisjes'. Na afloop van een aan het begin van de reis ter ere van Hendrik aan boord van een fregat gegeven bal, schreef hij al in zijn journaal: 'altijd het toeval dankzeggende dat wij hier met eenen prins waren gekomen daar men anders waarschijnlijk weinig notitie van ons zoude hebben genomen.' (96)

Tijdens zijn tochten genoot Huyssen van Kattendijke ook bijzonder van de hem omringende natuur. Eenmaal raakte hij, die meestal weinig moeite had zijn ervaringen en gevoelens in woorden om te zetten, echter zo onder de indruk, dat hij niet verder kwam dan: 'De gewaarwordingen welke men bij het zien van zulke natuurtooneelen heeft laten zich door mij niet beschrijven.' (133)

Met prins Hendrik naar de Oost is een mooie, goed verzorgde en informatieve publicatie, waarin een groot aantal met zorg geselecteerde afbeeldingen van ondermeer: de zeilroute van Zr. Ms. *Bellona* van Nieuwediep naar Nederlands-Indië en terug naar Nederland, de route in Nederlands-Indië alsmede een aantal door prins Hendrik tijdens de reis gemaakte schetsen ter illustratie zijn opgenomen. Enige bijlagen, zoals de stamreeksen Huyssen van Kattendijk en Oranje-Nassau, een bronnen- en literatuurlijst en een register van persoons-, plaats- en scheepsnamen, completeren het geheel.

Rita Hooijschuur

P. J. van Koppen, J. ten Kate, *De Hoge Raad in persoon. Benoemingen in de Hoge Raad der Nederlanden 1832-2002* (Deventer: Kluwer, 2003, xii + 264 blz., €24,50, ISBN 90 13 00427 X).

In 1987 verscheen bij de uitgeverij Gouda Quint het boek *Tot raadsheer benoemd. Anderhalve eeuw benoemingen in de Hoge Raad der Nederlanden* van P. J. van Koppen en J. ten Kate. Nu, zo'n zestien jaar later publiceren deze auteurs opnieuw een boek over de Hoge Raad der Nederlanden en de raadsheren, die sinds 1838 in dit rechtscollege, dat nu 165 jaar bestaat, zitting hebben gehad. Waarom de schrijvers na zestien jaar opnieuw met een boek over dit onderwerp komen, is eigenlijk niet duidelijk. Het feit dat sinds 1987 'een groot aantal benoemingen heeft plaatsgevonden' en er 'wellicht nieuwe ontwikkelingen' zijn, zoals zij in